

УЧЕБНА ПРОГРАМА
ПО
СРЪБСКИ И ХЪРВАТСКИ ЕЗИК-IX клас,
Втори чужд език-профилирана подготовка

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ.

Настоящата учебна програма е разработена съгласно Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици.

Базирайки се на принципите за непрекъснатост и спираловидна повтораемост на обучението, настоящата учебна програма предлага оптимално използване на хорариума за формиране на навиците и уменията на учениците по видовете речева дейност: слушане, четене, говорене, писане.

Хорариумът часове се определя според учебните планове на училището.

II. СТРАТЕГИЯ И ЦЕЛИ

Образователната стратегия при изучаването на сръбски и хърватски език като втори чужд език се определя като функционално-комуникативна. Общите цели на обучението са свързани с изграждане на система от интелектуални умения за развитие на познавателните способности и творческата самостоятелност на личността; с формиране на толерантност към културните различия и развитие на умение за социално отговорно поведение и межкултурно общуване.

Специфичните цели на обучението в девети клас са свързани с:

-провокиране на интереса на учениците към изучаване на сръбски и хърватски език в контекста на родния език и култура;

-натрупване на първоначален активен и пасивен речников запас;

-първоначални знания за граматичната система на сръбския и хърватския език;

-изграждане на комуникативни умения у учениците;

-развиване на стратегии за самостоятелно учене ;

-развиване на основните умения в рамките на всеки тип речева дейност, както следва:

1. Слушане-възприемане на речта на учителя и на кратък текст, прочетен от него; начално аудиране на механична реч със зрителна опора.

2. Четене-гладко четене на глас; четене наум –общо ориентиране в съдържанието, проследяване на темата, извличане на най-обща идея; начални умения за работа с речник, таблица, учебно помагало.

3. Говорене-елементарна диалогична реч; основи на монологичната реч: кратко изказване, кратко описание.

4. Писане-кратък отговор на комуникативен въпрос, свързан с учебното съдържание; кратко описание и поздравление; кратко лично писмо или картичка, попълване на елементарна анкетна карта, формуляр; начални умения за работа с речник, с учебно помагало.

IX клас (втори чужд език-профилирана подготовка)					
Очаквани резултати		Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялото ядро и/или за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
1	2	3	4	5	6
Слушане	<p>Ученикът:</p> <p>Възприема аудиотекст от различни източници с нормална скорост на говорене, стандартно произношение и ясна дикция. Разпознава основните интонационни модели в сръбския език. Разбира основна информация от кратки несложни научнопопулярни и литературни аудиотекстове на равнище значение /какво е станало/ и смисъл /защо е станало/.</p> <p>Разбира в подробности въпросите и указанията на учителя в час и информация, свързана с учебното съдържание.</p> <p>Разбира конкретна информация от кратки инструкции и съобщения, радио и телевизионни предавания на познати теми, кратки разговори по интересувачи го въпроси.</p>	<p>I. Тематични области</p> <p>1. Аз и другите</p> <p>-име, възраст, националност</p> <p>-човешкото тяло, външен вид, облекло</p> <p>-моето семейство, роднински връзки</p> <p>-нашият дом, обзавеждане, разположение, адрес</p> <p>-хората и техните професии</p> <p>2. Моят ден</p> <p>-домашни задължения</p> <p>-училище, седмична програма-</p> <p>-свободно време и развлечения</p> <p>3. Светът около нас</p> <p>-в града /превозни средства, магазини, заведения, кино, театър/</p> <p>-на село</p> <p>-растения и животни</p> <p>-време и календар</p> <p>-времето и годишните сезони</p> <p>-природни, културни и исторически забележителности</p> <p>4. Празници</p> <p>-рожден ден, имен ден</p> <p>-официални празници</p> <p>-битови празници</p> <p>II. Социокултурни знания-в рамките</p>	<p>ЕЗИКОВИ ЗНАНИЯ</p> <p>А. Фонетика</p> <p>1. Произношение на сръбските гласни и съгласни в съпоставителен с родния език план</p> <p>-ударение и интонация</p> <p>-опозиция ć-č; đ-dž; l-lj; n-nj</p> <p>-съгласната j</p> <p>2. Фонетичен принцип в сръбския правопис.</p> <p>3. II палатализация на заднонебните k, g, h /позиции, резултати/</p> <p>3. Основни интонационни конструкции; акцентни цялости.</p> <p>Б. Морфология</p> <p>1. Изменяеми части на речта</p>	<p>На учениците се дава възможност: -да работят в спокойна атмосфера;</p> <p>-да работят активно индивидуално, по двойки и на групи;</p> <p>-да слушат и четат диалози, микротекстове и кратки съобщения, обяви, команди, инструкции с необходимите към тях ситуативни коментари;</p> <p>-да ползват езика в комуникация с учителя и съучениците си;</p> <p>-да участват в</p>	<p>Учениците прилагат знанията и уменията си по:</p> <p>1. Български език и литература:</p> <p>-части на речта и видове изречения;</p> <p>-словообразуване;</p> <p>-речев етикет;</p> <p>-национална идентичност;</p> <p>-фолклор, обичаи, традиции,;</p> <p>-митове</p> <p>-литература</p> <p>-жанрово многообразие;</p> <p>-обща лексика</p> <p>2. Други чужди езици</p> <p>-социокултурна и страноведска информация за други страни;</p> <p>-стратегии, техники за учене на чужди езици;</p> <p>-прилагане на</p>

<p>Четене</p>	<p>Прилага компенсаторни стратегии за разбиране. Ученикът: Чете различни по вид учебни, адаптирани и несложни автентични текстове, написани на стандартен сръбски и хърватски език. Разбира основната информация от литературен текст: приказка, легенда, анекдот, кратко стихотворение и от ограничен по обем научнопопулярен текст, като разпознава вида и предназначението на текста. Разбира в подробности кратки съобщения, несложни инструкции, написани на стандартен език. Умее да ползва речници и справочници. Извлича информация за основни социокултурни особености. Прилага компенсаторни стратегии: използва езикови, контекстуални и илюстративни опори за извличане на информация.</p>	<p>на посочените теми ученикът трябва да придобие знания за живота в Сърбия и Черна Гора, Хърватска, Босна и Херцеговина:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Социално поведение-норми, етикет. 2. Празници и традиции. 3. Култура и изкуство. 4. Природни забележителности, исторически паметници, големи градове. <p>III. Сфери и роли на общуване</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сфери -вкъщи -на гости -на обществени места 2. Роли -участник в разговор -домакин -гост -клиент -пътник <p>IV. Използване на компенсаторни стратегии Ученикът трябва да се научи да използва : -езика на тялото-мимики, жестове -неезикови и родноезикови опори; -форми на езикова догадка; -помощ от други участници в общуването -помощни учебни и справочни материали /речници, учебници/ -молба за уточняване -повторно питане;</p> <p>V. Словесни действия</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Искане и даване на информация -идентифициране на лица и 	<p>-имена и именни граматични категории -глаголи и глаголни граматични категории -глаголни спрежения -склонитбени модели на съществителните имена -склонитбени модели на прилагателните имена; съгласуване -числителни имена /бройни и редни числителни/ -склонитбени модели на местоименията /склонение на притежателните местоимения/; съгласуване 2. Неизменяеми части на речта -наречия -предлози -съюзи 3. Значения и употреба на падежите -И. п.-субект на действието -Р. п.- безпредложна употреба, в</p>	<p>ситуативни ролеви игри, подходящи за възрастта и съответстващи на интересите им; -да развиват умения за оценка и самооценка; -да работят самостоятелно, ползвайки таблици, речници, справочни материали; -да опознават националното своеобразие на Сърбия и Черна Гора, Хърватска, Босна и Херцеговина; -да реализират различни извънурочни дейности</p>	<p>компенсаторни стратегии; 3. Информатика и информационни технологии -работа с мултимедийни продукти; -намиране и извличане на информация от Интернет; -текстообработка 4. Обществени науки и гражданско образование: -коментар и сравняване на факти и събития от историята на славянския свят; -правова държава, права на човека; -разрешаване на конфликтни ситуации; -световно стопанство; -роля на езика, традициите, религията; -географска характеристика на Сърбия и Черна Гора, Хърватска, Босна и Херцеговина; -общоевропейски структури.</p>
<p>Говорене</p>	<p>Ученикът: Отговаря на конкретни въпроси. Задава стандартни въпроси. Елементарно описва хора и предмети. Изразява желание да получи информация.</p>	<p>Ученикът: Отговаря на конкретни въпроси. Задава стандартни въпроси. Елементарно описва хора и предмети. Изразява желание да получи информация.</p>			

<p>Писане</p>	<p>Участва в диалог по описана или изобразена ситуация. Адекватно на ситуацията прилага изучения речев етикет.</p> <p>Използва езикови средства, произношение и интонация, които не пречат на общуването.</p> <p>Използва компенсаторни умения за преодоляване на комуникативни проблеми.</p> <p>Ученикът: Пише под диктовка свързан текст, съдържащ изучен лексикален и граматичен материал, като спазва ортографичните норми на езика.</p> <p>Пише картички, покани, кратки съобщения.</p> <p>Пише писма, в които отразява конкретни преживявания и факти.</p> <p>Ползва несложни формуляри за лични нужди. Води бележки при четене и слушане.</p> <p>Прилага компенсаторни стратегии /използва познати образци, речници, справочници/</p>	<p>предмети;</p> <p>-въпрос и съобщение;</p> <p>-коригиране /изразяване на неразбиране; молба да се повтори, обясни, перифразира/</p> <p>2. Осъществяване на социално приемливо общуване</p> <p>-поздрави;</p> <p>-поздравления и благопожелания;</p> <p>-обръщения;</p> <p>-привличане на внимание;</p> <p>3. Предложение за извършване на определено действие</p> <p>-предложение за съвместно действие;</p> <p>-молба;</p> <p>-покана;</p> <p>-съвет;</p> <p>-предупреждение;</p> <p>-заповед и забрана</p> <p>4. Изразяване на интелектуални отношения и съответни реакции</p> <p>-интелектуални отношения /съгласие и несъгласие; обещание и отказ; предложение и покана; възможност и невъзможност; способност и неспособност; наличие или липса на необходимост; позволение/</p> <p>-емоционални отношения /радост и тъга; интерес и безразличие; желание и предпочитание; страх и безпокойство; възхищение и разочарование/</p> <p>-етични отношения /благодарност и признателност; одобрение и неодобрение; оценка; съжаление и безразличие; извинение и прошка/</p>	<p>съчетание с числителни и наречия; употреба с предлози</p> <p>-Д. п.-адресат на действието; в безлични конструкции; с предлози</p> <p>-В. п.-пряко допълнение; употреба с предлози</p> <p>-Т. п.-оръдие на действието; употреба с предлози</p> <p>-М. п.-с предлозите и, на, о, по, према</p> <p>В. Синтаксис</p> <p>1. Видове прости изречения /кратки, разширени/</p> <p>-подлог</p> <p>-глаголно сказуемо</p> <p>-пряко и непряко допълнение</p> <p>-обстоятелствени пояснения за място, време, причина и цел</p> <p>-съгласувано и несъгласувано определение</p> <p>-словоред, комуникативни фактори, определящи словореда</p>		<p>5. Природни науки и екология:</p> <p>-замърсители на въздуха, водата и почвата;</p> <p>-суровинна база и енергийни източници;</p> <p>-изобретения, научни постижения;</p> <p>-знания за човешкото тяло;</p> <p>-здравословен и природосъобразен начин на живот;</p> <p>-живот без дрога;</p> <p>6. Изкуства:</p> <p>-известни творби на сръбски и хърватски композитори, музиканти и др.;</p> <p>-младежка култура;</p> <p>-аудиомедии.</p> <p>7. Физическа култура и спорт:</p> <p>-спорт и здраве;</p> <p>-индивидуални и колективни спортове;</p> <p>-екипност.</p>
----------------------	--	---	---	--	---

V. ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Дейностите, свързани с проверката и оценката на знанията и уменията на учениците в обучението по чужд език, се подчиняват на определени общи педагогически изисквания:

- системност;
- всестранност;
- обективност;

-отчитане на възпитателното въздействие на оценката, която би трябвало да има позитивен характер и да мотивира учениците към комуникиране на чуждия език, да формира у тях критерии за самооценка и да ги стимулира за по-ефективна работа.

Решението на въпроса за обективността на оценката е пряко свързано с тестовата проверка. Тестовите могат да служат както за текуща и периодична проверка, така и за упражнения и самопроверка. Тестовите задачи могат да изискват така наречените затворени отговори /да-не, вярно-невярно/, въпроси с избираем отговор, или открити /самостоятелно структуриран отговор, допълване и други/. Речевите умения и комуникативни способности се проверяват чрез функционални тестове, а за проверка на познанията за езика се използват структурни тестове.

Проверка на знанията и уменията в IX клас

А. Устна:

- монологична реч: кратко изказване, кратко описание, кратко разсъждение;
- диалогична реч: първоначални умения за задаване на въпроси, кратки отговори на комуникативни въпроси;
- гладко четене;
- адекватно използване на изучените интонационни модели.

Б. Писмена:

- диктовка;
- тест;
- кратко описание и поздравление; попълване на анкетна бланка;
- превод на кратък елементарен текст по изучена тематика от сръбски/хърватски на български език.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

Организацията на обучението по сръбски и хърватски като втори чужд език следва общоприетите принципи на комуникативно-ситуативния и когнитивния подход, утвърдени в съвременната методика. Учебната дейност е ориентирана към изграждането на компонентите на комуникативната компетентност в разнообразните и аспекти, като водеща е прагматическата насоченост.

Структурирането на настоящата учебна програма е съобразено със специфичните особености при обучението по втори чужд език:

- мотивацията за изучаване на втория чужд език;
- опита от овладяването на родния и първия чужд език;
- усвоените до определена степен стратегии за учене;
- натрупаните фонові знания за страната и света.

Горепосочените особености обуславят необходимостта от:

- равнопоставеност, а на определен етап от обучението и изпреварване на репродуктивното пред продуктивното овладяване на езика;
- обогатяване и усъвършенстване на стратегиите за самостоятелно учене и на компенсаторните стратегии за преодоляване на трудностите в устната и писмената реч;
- използване на разнообразна социокултурна информация с диференцирана насоченост в зависимост от интересите на учениците.